

**Posudek konzultanta na rigorózní práci Mgr. Martina Šamalíka
na téma**

„Vybrané otázky výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody“

Téma výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody, které tvoří předmět předložené rigorózní práce, je aktuální. Je to dáno jak vysokým počtem vězeňské populace, který se nedaří výrazněji snížit, tak její skladbou, v níž tvoří značný podíl recidivisté. Zvýšení efektivity výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody je proto považováno za jeden z předních úkolů trestní politiky. Svědčí o tom i některé přijaté či připravované legislativní změny a nový koncepční záměr českého vězeňství. Vzhledem k šíři problematiky považuji za správné, že se autor ve své práci zaměřil jen na vybrané otázky. Jejich výběr omezil na ty, které jsou podle jeho názoru zajímavé a aktuální a jejichž řešení je tedy významné pro dosažení účelu výkonu trestu odnětí svobody.

Zpracování tématu klade nároky na náležitou znalost penologického pozadí zkoumaných otázek a důkladné zvládnutí právní úpravy výkonu trestu odnětí svobody. Vedle těchto znalostí je nezbytným předpokladem kvalitní analýzy orientace v odpovídajících mezinárodních dokumentech a četných aktivitách existujících k těmto otázkám na evropské úrovni. Vzhledem k tomu, že autor práci zaměřil na zkoumání konkrétních nedostatků vyskytujících se v českých věznicích je samozřejmě potřebné, aby byl v potřebné míře obeznámen s konkrétními podmínkami, v nichž je výkon trestu uskutečňován. Autor ze všech naznačených hledisek ke zpracování problematiky přistupoval.

Práce čítá 108 stran vlastního textu, k němuž jsou vedle seznamu použitých zkratk a seznamu použité literatury a dalších pramenů připojeny pečlivě zpracované přílohy sloužící k dokumentaci některých probíraných otázek. Výklad je rozvržen do pěti kapitol, doplněných stručným úvodem a závěrem. Jednotlivé kapitoly jsou vnitřně podrobně členěny, což zvyšuje přehlednost textu a usnadňuje orientaci v práci.

Cílem práce je přezkoumat způsob řešení vybraných otázek v českém vězeňství z hlediska práv garantovaných odsouzeným mezinárodními standardy a také zjistit (zejména v otázce zaměstnanosti odsouzených), zda se podařilo naplnit cíle vytyčené Konceptí rozvoje vězeňství do roku 2015 (srov. podrobnou formulaci cílů práce na str. 4). Takto vytyčený cíl

práce považuji za vhodný a je možno již v této spojitosti konstatovat, že se ho autorovi podařilo dosáhnout.

Po metodologické stránce práce vychází především ze studia odborné literatury, mezinárodních dokumentů, judikatury Evropského soudu pro lidská práva, Ústavního soudu a obecných soudů, statistických dat a celé řady dalších relevantních materiálů. Autor čerpal ze širokého okruhu literárních pramenů, jejichž výběr je s ohledem na zaměření práce orientován převážně na aktuální tuzemské práce. K ověření současného stavu vězeňství nadto využil i osobní návštěvy některých věznic a vlastní dotazníkové šetření.

Práce má logickou systematiku, která koresponduje stanovenému cíli práce. V první kapitole je věnována pozornost materiálním podmínkám výkonu trestu, zejména otázkám ubytování odsouzených. Druhá kapitola se zabývá sociálními podmínkami ve výkonu trestu, v jejichž rámci jsou podrobně rozebírány otázky stravování, osobní hygieny, odívání a práva na vycházky. Třetí kapitola pojednává o formách kontaktu odsouzených s vnějším světem, konkrétně o možnostech korespondence, práva užívat vězeňský telefon a o návštěvách odsouzených. Ve čtvrté kapitole je zevrubně probírána otázka zaměstnávání odsouzených. Autor si tu všímá zejména forem zaměstnávání odsouzených, míry zaměstnanosti a odměňování odsouzených za vykonanou práci. V páté kapitole je předmětem autorova zájmu problematika oddělení se zesíleným stavebně technickým zabezpečením, která je s ohledem na svůj charakter dlouhodobě sledována Evropským výborem pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání i veřejným ochráncem práv. Práci uzavírá shrnutí hlavních myšlenek práce spolu s celkovým hodnocením problematiky.

Výklad je zajímavý a hodnotný. Kladem práce je zaměření na otázky, které jsou v literatuře často opomíjené nebo rozebírané jen okrajově. Jde zejména o problematiku materiálních podmínek výkonu trestu, jako jsou prostory určené pro spaní, jejich kapacita a vybavení, nebo sociálních podmínek, k nimž patří např. kvalita stravování nebo vystrojování odsouzených. Přestože autorův výklad místy zachází do přílišných detailů, nelze mu upřít originalitu a snahu podat plastický obraz těchto otázek, opírající se nejen o studium příslušných předpisů a dostupných dokumentů, ale i o znalost konkrétních poměrů v českých věznicích. Ocenění zaslouží i partie věnovaná zaměstnávání odsouzených, v níž jsou mimo jiné na podkladě dotazníkového šetření hodnoceny aktivity věznic směřující ke zvyšování zaměstnanosti odsouzených. Za přínosnou považuji rovněž kapitolu věnovanou umístění odsouzených do

oddělení se zesíleným stavebně technickým zabezpečením, obsahující úvahu o funkci a účelu těchto zařízení a doporučení na přijetí legislativních opatření, která by důsledně vycházela z povahy těchto opatření jako krajního bezpečnostního prostředku.

Práce se dobře čte, je psána vyzrálým odborným stylem. Také po formální stránce je zpracována velmi pečlivě.

Hodnocení uzavírám konstatováním, že posuzovaná práce odpovídá požadavkům kladeným na práce rigorózní a doporučuji ji proto k obhajobě.

Při obhajobě by se autor mohl zaměřit na problematiku zaměstnávání odsouzených z pohledu nové koncepce vězeňství do roku 2025.

JUDr. Marie Vanduchová, CSc.

V Praze dne 13. 5. 2016